

РАЦІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. В умовах ринку стабільні позиції мають тільки ті підприємства, що постійно розвиваються. Можливості ж розвитку визначаються масою отриманого прибутку. Ринкова економіка в Україні набирає все більшої сили. Разом з нею набирає силу і конкуренція як основний механізм регулювання господарського процесу. Конкурентоспроможність будь-якому господарюючому суб'єкту може забезпечити тільки правильне управління рухом фінансових ресурсів і капіталу, що знаходяться в його розпорядженні.

Ключові слова: регулювання, капітальні вкладення, сільськогосподарські культури, технічні умови, врожайність.

Аннотация. В условиях рынка стабильные позиции имеют только те предприятия, которые постоянно развиваются. Возможности же развития определяются массой полученной прибыли. Рыночная экономика в Украине набирает все большей силы. Вместе с ней набирает силу и конкуренция как основной механизм регуляции хозяйственного процесса. Конкурентоспособность любому хозяйствующему субъекту может обеспечить только правильное управление движением финансовых ресурсов и капитала, что находятся в его распоряжении.

Ключевые слова: регуляция, капитальные вложения, сельскохозяйственные культуры, технические условия, урожайность.

Annotation. In the conditions of market stable positions have those enterprises which develop constantly only. Possibilities of development are determined mass of the got income. A market economy in Ukraine collects all greater force. Together with it collects force and competition as basic mechanism of adjusting of economic process. Competitiveness correct traffic of financial resources and capital control can provide only any being in a charge subject, that are in his order.

Keywords: adjusting, capital investments, agricultural cultures, tts, productivity.

Постановка проблеми. Успішна діяльність підприємства не можлива без розумного управління фінансовими ресурсами. Неважко сформулювати цілі, для досягнення яких необхідно раціональне управління фінансовими ресурсами:

- Виживання в умовах конкурентної боротьби;
- Запобігання банкрутства і великих фінансових невдач;
- Лідерство в боротьбі з конкурентами;
- Максимізація ринкової вартості;
- Прийнятні темпи зростання економічного потенціалу;
- Зростання обсягів виробництва та реалізації;
- Максимізація прибутку;
- Мінімізація витрат;
- Забезпечення рентабельної діяльності і т.д.

Пріоритетність тієї чи іншої мети може вибиратися підприємством залежно від галузі, положення на даному сегменті ринку і від багато чого іншого, але вдале просування до обраної мети багато в чому залежить від досконалості управління фінансовими ресурсами підприємства [1, с.37].

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Проблематиці управління у сільському господарстві присвячені роботи вчених: Бондарук Т. Г., Гайдуцький А. П., Корецький М. Х., Могильний О., Олійник Д. С., Хлівна І.В. Разом з тим такі питання, як раціональне управління фінансовими ресурсами сільськогосподарського підприємства, потребують додаткового дослідження.

Метою роботи є аналіз, практика і визначення шляхів покращення управління фінансовими ресурсами сільськогосподарського підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління фінансовими ресурсами сільськогосподарського підприємства являє собою частину його загальної фінансової стратегії, яка полягає в забезпеченні необхідного рівня фінансування виробничого розвитку. Для сільського господарства найбільш важливим ресурсом є земля, тому проаналізуємо більш докладно саме земельні ресурси, які використовуються підприємствами. Наявний ресурсний потенціал, якісні його параметри та раціональне поєднання в процесі господарської діяльності є вихідною передумовою виробництва конкурентоспроможної продукції. Зауважимо, що земельна площа є базовим ресурсом, а саме він визначає формування інших ресурсів. Раціональне використання землі є і буде одним з найважливіших народногосподарських завдань.

Успішна діяльність підприємства в умовах ринкової економіки і конкурентного середовища не можлива без використання сучасних інструментів управління фінансово-господарською діяльністю. Комплексний підхід до управління фінансовими ресурсами дозволяє досягти високого ступеня фінансової керованості підприємства. Фінансовий стан та фінансові результати підприємства перш за все визначаються структурою капіталу і ефективністю його використання. Для дослідження проаналізуємо структуру землекористування МП «РОСС» Херсонської області.

Підприємство МП «РОСС» має у своєму розпорядженні земельну ділянку загальною площею 410 га. Дана площа повністю використовується під вирощування сільськогосподарських культур (табл. 1).

Таблиця 1.

Структура землекористування МП «РОСС»

№	Назва сільськогосподарських культур	Площа угідь, га
1	Пшениця	125
2	Гірчиця	65
3	Соняшник	100
4	Ячмінь	40
5	Кукурудза	10
6	Земля під пар	70
7	Всього	410

Підприємство кожен сезон вирощує дані культури, але в залежності від кліматичних та економічних умов може змінюватися площа насадження даних угідь. У якості джерела фінансових ресурсів часто виступає кредиторська заборгованість, у тому числі заборгованість перед власними працівниками по заробітній платі та бюджетом. Частина кредиторської заборгованості постійно знаходиться в обороті підприємства. Враховуючи це, її прирівнюють до внутрішніх джерел і називають стійкими пасивами. Специфічність даного джерела є у тому, що не являючись, по суті, власним джерелом для формування фінансових ресурсів, вони враховуються як внутрішні джерела. У сучасних умовах підприємство самостійно формує фінансові ресурси для забезпечення необхідного обсягу з урахуванням розвитку господарської діяльності не лише на стадії функціонування підприємства, а й на перспективу.

Із наведених в табл. 2 даних, видно, що в МП «РОСС» склалася тенденція підвищення питомої ваги власних джерел і невеликої кількості залучених.

Таблиця 2

Структура джерел фінансових ресурсів МП «РОСС» у 2011-2013 рр.

Джерела фінансових ресурсів	Роки		
	2011	2012	2013
Виручка від реалізації, %	80,5	88,2	79,9
Банківські кредити, %	17,1	10,1	18,6
Кредиторська заборгованість, %	2,4	1,7	1,5
Всього, %	100,0	100,0	100,0

Із збільшенням питомої ваги власних джерел знижується частка залучених джерел, місце серед яких займає кредиторська заборгованість та банківський кредит. Кредиторська заборгованість є незначним за питомою вагою залученим джерелом. Частка кредиторської заборгованості за період з 2011 по 2013 роки зменшилася з 2,4 до 1,5 відсотка. Така тенденція скорочення кредиторської заборгованості формування фінансових ресурсів, безсумнівно, є позитивною. Але основним і провідним місцем серед формування фінансових ресурсів є виручка від реалізації, яка займає значну частку в даному аналізі.

Стратегічним завданням аграрної політики на найближчу перспективу є удосконалення системи фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств через поліпшення її структури, в якій домінуюче значення повинні мати власні джерела формування фінансових ресурсів [2 с. 113].

Вивчення структури фінансових ресурсів дає змогу отримати інформацію про їх ефективне розміщення. При цьому необхідно відмітити, що, як свідчать дані табл. 3, питома вага фінансових ресурсів у структурі активів балансу сільськогосподарських підприємств значно збільшилася, якщо у 2011 році вони становили лише 9,7 %, то у 2013 році вже 23,6 %.

Таблиця 3

Питома вага складових фінансових ресурсів у структурі активів балансу сільськогосподарських підприємств, %

Показники	Роки				
	2009	2010	2011	2012	2013
Актив балансу, млн.грн	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
У т.ч. оборотні активи, млн. грн.	26,1	32,5	34,3	39,8	43,3
З них фінансові ресурси	9,7	14,1	14,9	20,3	23,6
- усього, млн. грн.					
- готова продукція, товари млн. грн	2,3	3,7	3,5	4,4	5,7
- дебіторська заборгованість, млн. грн	7,0	9,7	10,3	14,9	16,6
- поточні фінансові інвестиції, млн. грн	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3
грошові засоби, млн. грн	0,3	0,4	0,6	0,6	1,0

Ця картина не є досить чіткою через надто велику питому вагу дебіторської заборгованості. Для всіх підприємств характерні недоліки у формуванні структури оборотних засобів, яка віддзеркалює їх майновий стан. Це пояснюється погано налагодженою роботою з контрагентами, відсутністю на підприємствах фінансового планування та принципів кредитної політики по відношенню до покупців продукції.

Комплексний підхід до управління фінансовими ресурсами дозволяє досягти високого ступеня фінансової керованості підприємства, необхідної в умовах ринкової

конкуренції, підтримати ініціативну ринкову орієнтацію і забезпечити керівників та фахівців усім необхідним для ухвалення вивірених, інформаційно підкріплених рішень.

Найважчий ресурсний потенціал, якісні його параметри та раціональне поєднання в процесі господарської діяльності є вихідною передумовою виробництва конкурентоспроможної продукції. Але так як підприємство займається вирощуванням зернових та інших культур, існують певні вимоги щодо якості даних культур, яких потрібно дотримуватися.

Вивчення структури фінансових ресурсів дає змогу отримати інформацію про їх ефективне розміщення. За останні роки змінився обсяг складових фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. Матеріальні ресурси складають основу процесу виробництва.

МП «РОСС» здійснює реалізацію продукції самостійно, враховуючи великий власний досвід, відмінну репутацію. Інформація про врожайність сільськогосподарських культур МП «РОСС» приведена в табл. 4.

Таблиця 4

Врожайність сільськогосподарських культур МП «РОСС» за 2013 рік.

Назва культур	Кількість, ц	Сума, тис. грн.
Пшениця	3750	8625
Гірчиця	520	2080
Соняшник	1100	4290
Ячмінь	800	1440
Кукурудза	1000	1700

Найбільш вигідною сільськогосподарською культурою є пшениця (625 тис.грн), за нею слідує соняшник (4290 тис.грн) і також потрібно враховувати гірчицю (2080 тис.грн), тому що із-за невеликої пропозиції на ринку збуту вона приносить дохід завдяки високій ціні. Основними споживачами продукції сільського господарства є підприємства з її переробки, і навіть підприємства, що займаються торговельно-закупівельної діяльністю у галузі. Реалізація сільськогосподарської продукції здійснюється оптовими партіями, починаючи з липня-вересня, після доопрацювання зібраного врожаю на току підприємства. На ринку сільськогосподарської продукції існує стійка тенденція поступового зростання цін на зернові, насіння соняшнику. З огляду на даний чинник, МП «РОСС» здійснює тривале збереження частини сільгосппродукції з метою її реалізації за вищими цінами.

Підприємства в сучасних умовах не можуть тримати довго на розрахункових рахунках залучені кошти або ж формувати спочатку спеціальні фонди з них, а вже потім вкладати в реальні основні й оборотні засоби. Чим швидше підприємства пустять в обіг кошти, тим більшу величину доходу і прибутку вони зможуть отримати в майбутньому [4, с. 96].

Висновки. Узагальнюючи вищевикладене, можна сказати, що з метою раціонального управління фінансовими ресурсами сільськогосподарськими підприємствами необхідно враховувати структуру землекористування та джерела фінансових ресурсів; питому вагу їх складових у структурі активів сільськогосподарських підприємств.

Список використаних джерел

1. Гайдуцький А. П. Інвестиційна конкурентоспроможність аграрного сектора України / Гайдуцький А. П. – К. : Нора-друк, 2013. – 246 с.

2. Бондарук Т. Г. Вплив бюджетного фінансування на розвиток сільсько-господарського виробництва / Т. Г. Бондарук : зб. наук. праць Луганськ. Нац. аграр. ун-ту. –2012. – № 37(49). – 17-21с.
3. Меренкова Л.О. Економічний зміст фінансових ресурсів підприємства в умовах ринку /Коммунальное хозяйство городов. Х.:Наука, 2012.–567 с.
4. Ареф'єва О.В., Герасимчук Н.А. Управління формуванням підприємництва / О. В. Ареф'єва, Н. А. Герасимчук. – К. : Видавничий дім «Корпорація», 2011. – 228с.
5. Корецький М. Х. Державне регулювання аграрної сфери у ринковій економіці : моногр. / Корецький М. Х. – К. : УАДУ, 2012. – 260 с.
6. Могильний О. Критерії ефективності державного регулювання аграрного сектора економіки / О. Могильний // Економіка України. – 2003. – №2.– 65-71с.
7. Хлівна І.В. Грошові надходження та інвестиційні витрати малих фермерських господарств // Наукові записки серія «Економіка». – 2011р. – Вип. 8, Ч. 3. -135-144с.